

de notabili quantitate veniali. RATIO est, quia venialia non sunt de necessitate confessionis. Cedo. Datur ne unum peccatum veniale notabiliter gravius altero? Adfirmant omnes. Quo ergo ausu hanc notabilem quantitatem vi summa detorqueas ad mortale, cum Angelicus perspicue asserat se loqui de additione notabili veniali. Ratio est, quia venialia, &c. Sed ut ora adverteriorum penitus obstruantur, sub oculos revocanda sunt hæc alia Angelici verba. *Circumstantiæ aggravantes quæ aliam speciem peccato non tribuunt; vel quæ tribuunt quidem, SED NON PECCATI MORTALIS, non sunt de necessitate confessionis.* Cujus ratio est, quia venialia necessario confiteri non astringimur. Adde decretoria, adde preceptorum hæc sunt, ut nullum arguanti, & cavillandi locum relinquunt. Si plura cupis, consule *rom. 9. loc. cit.*

IV. Paucis vindicata S. Thomæ doctrina, dico, *circumstantiæ mortaliæ aggravantes intra eandem speciem manifestandas in confessione esse.* Evinculentiam hanc, quam graviore Theologi defendunt, auctoritate Catechismi Tridentini, qui *p. 2. cap. 5. §. 47.* hæc docet. „Peccatorum circumstantiæ, dum quis confitetur, sunt patiens, &c. Sed in confessione summa illa cura, &c. diligentia adhibenda est, quam in rebus gravissimis ponere solemus; omneque studium in eo contendemus, ut sanemus animæ vulnera, & peccati radices evellamus. Neque solum peccata, sed etiam gravia narranto explicare oportet, verum etiam illa quæ unumquodque peccatum circumstantiæ, & pravitatem valde augent, vel minuunt. Quædam enim circumstantiæ admodum graves sunt, ut peccati mortiferi ratio ex illis tantum conficitur. Quæ hæc omnia confiteri semper oportet. Si quis enim hominem interemerit, explicandum est, utrum ille sacris initiatus, aut profanus fuerit: itemque si cum muliere concubuit, matrimonii nelege libera, aut alterius uxore, aut propinqua, aut alicujus voti sponione Deo consecrata, aperiat necesse est. Hæc enim diversa peccatorum genera constituunt; ita ut primum quidem simplex fornicatio, alterum adulterium, tertium incestus, quartum sacrilegium à divinarum rerum Doctoribus appellatur. Furum etiam in peccatis numerandum est. Verum si quis aureum nummum furctur, levius omnino peccat quam qui coram, vel ducentos; vel ingentem aliquam aurum vim, præsertim vero qui sacram pecuniam abstulit. Quæ etiam ratio ad locum, & ad tempus pertinet: quorum exempla notiora sunt ex multorum libris, quam ut à nobis commemorentur. Hæc igitur, ut diximus, ENUMERANDA SUNT. Quæ vero pravitatem rei magnoperè non augent, sine crimine omitti possunt.“

V. Sicuti Patres Tridentini, ita auctores Catechismi semper doctrinam S. Thomæ, quam hic declaratam, & confirmatam vides, sequuti sunt. Hanc mediari doctrinam debuissent perdocti Salamancaenses, mihi multis nominibus suscipiendi.

VI. Ven. Innoc. XI. damnavit thesim hanc: Non tenetur Confessus in interroganti fateri peccata alicujus confite utriusque. Hæc duo jus interrogandi, & debitum manifestandi, ita conjuncta sunt, ut con-

sistere unum sine altero nequeat. Immo debitum manifestandi præcedit jus interrogandi, ut dixi. Consuetudo fornicandi, pejerandi non mutat speciem, sed solum malitiam intra eandem speciem aggravat. Damna est Doctrina negans debitum respondendi. Ergo damnata est doctrina negans debitum manifestandi circumstantiam aggravantem.

VII. Ratione demonstratur sententia nostra. Qui scienter reticet acceptionem mortalis malitiae, non facit confessionem formaliter integram. Qui furatur centum nummos aureos, quorum singuli constituunt materiam furti mortalis, furtum perpetrat, quod æquivaleret centum furtis mortiferis. Ergo qui confitetur solum materiam gravem, nempe unius auri, reticet 99. peccata mortalia. Unico actu voluntatis concupiscit decem personas specie diversas in genere notis, puta matrem, filiam, monialem, uxoratam, virginem, puerum, &c. Facit ne confessionem formaliter integram qui non confitetur hæc personas moraliter specie diversas unico actu concupiscit? Negas. Ergo non facit confessionem formaliter integram qui unico actu peccat centum furtis mortalia numero distincta: aut qui unico actu plures personas solo morali numero distinctas concupiscit. Probo consequentiam. Æquè confiteri adstringeris peccata mortalia numero, ac specie distincta, ut omnes docent. Ergo æquè contentenda est virtualis multiplicatio numerica, ac virtualis multiplicatio specifica. Vide plura *lib. cap.*

CAPUT V.

De ceteris circumstantiis.

I. QUÆST. I. *Quinam sint significatus circumstantiæ quid? RESP.* Significat quantitatem, qualitatem peccati, & personam cum qua peccatur. Disputant nam exprimentibus appellatur ad rationis Tribunal? An non obtemperata ratio ex peccato originali? Plura dicenda occurrerent de hac prima circumstantia *Quid?* sed ea vide *rom. 9. dissert. 4. c. 7.*

VII. QUÆST. II. *Quid prodit circumstantia sibi? RESP.* Indicat locum, mutatque speciem, ut si quis in loco sacro effundat sanguinem humanum, fornicetur, pollutetur, furctur, violetoque immunitatem ecclesiasticam. Qui in loco sacro furatur rem sacram, sacrilegium dupliciter perpetrat, & id exprimi in confessione debet. Qui furatur in loco sacro rem profanam, puta crumenam à divite, sacrilegium perpetrat, ut communitur auctores docent. P. Viva tamen de more advertit, *Lugo v. Lesium, Henricus probabiliter* putare non esse sacrilegium, nisi quando res posita est in Ecclesia ad custodiam. Sed communiter hoc arbitrarium, & fallum est. P. Lacroix *lib. 6. p. 2. n. 1099.* introducit *Dicastrum*, qui agnoscat *parvam fore in utraque sententia probabiliter*, atque in primam inclinat. Sola prima vera est, altera falsa.

VIII. Homicidium in Ecclesia perpetratum sine sanguinis effusione sacrilegium est. Qui in

Tom. II.

cu

cum una, satisfacit dicendo, se ter fornicatum, nec tenetur dicere an fuerit una, vel plures, an fuerit meretrices, an alie, dummodo non sit cooperatus ad impediendam generationem. Bonacina, Tamburinus. “

IV. Nisi casuiter excogitasset ejusmodi commenta, quilibet Christianus lumine naturali exprimeret tres feminas, quia sunt tria gravissima scandala diversa. Sed cur exprimeret tres feminas non debet? Quia *jugum suave est*, inquit, & non debet gravari. Præfata opinio falsa est, & improbabili.

V. Idem Lacroix *ibidem num. 1041.*, Si sacerdos fornicetur cum filia confessionis, S. Thomas, mas, Sor. Sanch. & alii gravissimi auctores, quos refert, & sequitur Aversa p. 16. §. 14. ad hoc dicunt contrahi novam speciem malitiae: quia jus canonicum vocat quoddam adulterium, vel incestum: & respa videtur esse species irreverentiae, & sacrilegii in Sacramentum. E contra esse simplicem fornicationem, ac posse tacere quod fuerit filia confessionis, docent Ledesma, Valg. Sa, Bonac. Filluc, Sanch. Pontius, P. Hur. Ochag. Dic. Tambur. Dian. Lugo, quia ex confessione nulla oritur cognatio spiritualis, &c. . . . Utraque sententia est probabilis. Prima est conformior juri canonico; sed secunda videtur ex ratione probabilior. “

VI. Probabilissimum ubique serpit. Utraque probabilis, vera, & falsa. Prima conformior juri canonico, secunda ex ratione probabilior, inquit P. Lacroix. Ecuri? Quia Valg. Bonac. Filluc, Hur. Ochag. Dicastr. Tamb. Diana. altius rationis jura comprehenderunt quam Patres, quam Concilia, quam Pontifices conditores juris canonici. Hæc opinio, quam probabilior vocat P. Lacroix, falsa est & laxa, ut sapientissimus Pontifex Benedictus XIV. eam declaravit, dum abstulit Confessarii auctoritatem absolventi ab hoc crimine. An Pontifices sine ratione canones edunt? A sacris canonibus appellatur ad rationis Tribunal? An non obtemperata ratio ex peccato originali? Plura dicenda occurrerent de hac prima circumstantia *Quid?* sed ea vide *rom. 9. dissert. 4. c. 7.*

VII. QUÆST. II. *Quid prodit circumstantia sibi? RESP.* Indicat locum, mutatque speciem, ut si quis in loco sacro effundat sanguinem humanum, fornicetur, pollutetur, furctur, violetoque immunitatem ecclesiasticam. Qui in loco sacro furatur rem sacram, sacrilegium dupliciter perpetrat, & id exprimi in confessione debet. Qui furatur in loco sacro rem profanam, puta crumenam à divite, sacrilegium perpetrat, ut communitur auctores docent. P. Viva tamen de more advertit, *Lugo v. Lesium, Henricus probabiliter* putare non esse sacrilegium, nisi quando res posita est in Ecclesia ad custodiam. Sed communiter hoc arbitrarium, & fallum est. P. Lacroix *lib. 6. p. 2. n. 1099.* introducit *Dicastrum*, qui agnoscat *parvam fore in utraque sententia probabiliter*, atque in primam inclinat. Sola prima vera est, altera falsa.

VIII. Homicidium in Ecclesia perpetratum sine sanguinis effusione sacrilegium est. Qui in

Tom. II.

Ecclesia existens alterum occidit extra Ecclesiam sacrilegus est. Similiter qui extra Ecclesiam, existens telo occidit alium intra Ecclesiam, sacrilegus est. Qui alium percussit cum effusione sanguinis, sacrilegium committit. Requirit tamen inquit aliquis, ut effusio sanguinis sit magna: quia effusio copiosum fluxum significat. Vulsus mortale pugione inflicto paucas guttas sanguinis emittit. Is ergo qui pugione ferit ad mortem, non erit sacrilegus. Quænam erit istius magni fluxus mensura? Sed quid in refellenda falsa opinione tempus tero? Falsa quoque est opinio aliorum docentium pollutionem in Ecclesia occulte factam non esse sacrilegium.

IX. QUÆST. III. *Quid dicendum de opinione negante totum impudicis in Ecclesia esse sacrilegium? RESP.* Eam esse falsam mihi certum est.

X. Nam unde colliges, oculari scæminas, tangere earum mamillas, aliasque partes etiam publicè in Ecclesia non esse sacrilegium? Hæc doctrina me perterrefacit. Meticulosulum, & pusillum me diduci sunt Probabilistæ. Esto. Sed hanc opinionem rejicio ut omnino fallam. Tum solum, subdit P. Lacroix, committeretur sacrilegium, quando quis meretricem ante altare publicè impudicè tangeret. Si quis verò post altare, aut longius ab altari in medio ecclesie meretricem, aliamve scæminam publicè impudicè tangeret non committeret sacrilegium? Non deberet exprimi id factum esse in loco sacro? An hæc sint paradoxa communi sensui repugnancia, aliorum esto iudicium.

XI. QUÆST. IV. *Quid indicant circumstantiæ quibus auxiliis, & cur? RESP.* Circumstantia quibus auxiliis significat consilia, suasiones, media quibus aliquis utitur ad peccandum. Cur finem prodit propter quem quis peccat, ut si quis furatur adulterandi causa peccatum ex se veniale evadere lethale potest propter finem mortaliter prævium, sicut cum quis mentitur, ut feminam inducat ad fornicandum.

XI. Circumstantia quomodo includit culpæ durationem, contemptum, consuetudinem. Occidisti hominem. *Quomodo?* Proditorie. Sevisti in cadaver? Quanto tempore animum habuisti occidendi? Circumstantia quando indicat tempus quo peccatum paratum est. Etiam super his duabus circumstantiis non paucas quaestiones disputant aliqui; sed illas ut minoris momenti missas facio, innotuit.

CAPUT VI.

An peccata dubia consentienda sint?

I. Tripliciter dubitare potes. 1. Dubitas an peccaveris mortaliter in hac aut illa materia aliquo mortali. 2. Scis te peccasse, sed dubitas an peccatum sit mortale, vel veniale. 3. Scis certè te peccasse mortaliter, sed dubitas an confessus fueris.

II. Dubium, ut docet S. Thomas *quest. 24. de Verit.* est quando intellectus inter rationes que utrinque æqualiter occurrunt tum ad affirmandum tum ad negandum, anceps, & suspensus hæret neutri parti assentiens. Aliqui excogitant dubium negativum, quando ex neutra parte occurrunt rationes dubitandi; sed hæc est mera negligentia, seu

tentiam nostram esse absolutè probabiliorem. Sed quid indè? Beneficio enim Probabilissimi fat ipsi est ut contraria sit probabilis. Doctrinas certissimas Ecclesiæ, larva induunt Probabilissimi, & sic ambiguas reddunt veritates, quæ olim extra controversiam regnabant. Quo res christi ane tendant, nisi eliminetur hic opinandi modus, judicent christiani lectores. Sophismata, quæ obrudi solent, cum omnia nitantur Probabilissimo jam à me convulso, prætereo. Consule tom. 9. diss. 4. c. 7.

CAPUT VII.

De causis excusantibus ab integritate materiali confessionis. De moribundo sensibus destitutus, & de iterandis confessionibus. Laxæ opinionis resollantur.

I. QUÆST. I. Quam sint cause excusantes ab integritate materiali confessionis? RESP.

Sequentes. 1. Impotentia physica, vi cuius excusantur primò qui ignorantia invincibilis laborant. 2. multi. 3. qui inter confitentium deliquit, quum patientur. 4. ignorantis idioma Confessarii, si desint alii ministri. 5. qui imminente bello, incendio, naufragio, tempore desistuntur sitègrè confitendi. 6. quoties est grave periculum in mora, puta in naufragio. Hoc in casu si plures sint penitentes, dicat Sacerdos: Ego absolvo vos, &c.

II. Impotentia moralis etiam excusat ab integritate materiali, primò quando Sacerdos absque fractione sigilli nequit pandere aliquod peccatum. 2. infirmus morbo contagioso infectus, cuius confessio nec à longè audiri valet. 3. quando ex integra confessione infirmus graviter opprimeretur. 4. quando ex integra manifestatione peccatorum gravissimum immineret Confessatio, vel penitentiam detrimentum.

III. QUÆST. II. Quid dicendum sit de opinione afferente frequentiam magnam penitentium ratione solennitatis excusare ab integritate materiali? RESP. Hæc tract. 6. n. 479. docet P. Georgius Gobat. Negat P. Coninch lib. 6. n. 98. esse probabilem opinionem arbitrarium, quando adest tanta multitudo confiteri volentium pro aliquo celebri festo, ut Sacerdos nequeat omnibus satisfacere audiendo omnes integrè, posse singulis dicere ut aperiant solùm graviora è mortalibus, reliqua differant in aliud tempus. Censet ego, salvo meliori iudicio, eam opinionem posse probabiliter sustineri, casu quo multi, è longinquo advenissent obtinendæ alicujus grandis indulgentiæ, confessionem, & communionem, requirentis, & causa.

IV. Hanc opinionem damnavit Innoc. XI. in hac 59. thesi: Licet sacramentaliter absolvere dimidiatè tantum confisso ratione magni concusius penitentium, qualis v. g. potest contingere in die magna alicujus solennitatis, aut indulgentiæ.

V. Penitens habens casus reservatos, & impeditus adire superiorem, non excusatur ab integritate materiali, ita ut absolvi possit à Sacerdote inferiore à cæteris peccatis cum onere postea ad eundem Superiorem. Neque potest Superiori manifestare sola reservata, & ab illidem absolvi, &

cætera peccata confiteri Sacerdoti inferiori. Oppositam opinionem communiter auctores improbant.

VI. QUÆST. III. Utrum persona complicitæ manifestanda sit in confessione? RESP. Numquam sine necessitate. Quare quando circumstantia complicitæ manifestanda est, inquirere debet penitens dum potest, Confessarium cui ignota sit persona complicitæ. Si talem invenire Confessarium nequeat, manifestare complicem debet. Hæc semper fuit Ecclesiæ disciplina, ut Morinus lib. 2. cap. 12. & seq. patet. Celsit enim complex peccando juri suo. Ita docet S. Thom. 1. 2. quest. 73. art. 2. Præterea penitens, vel propter suam, vel propter complicitæ utilitatem potest ipsam complicem manifestare Confessario.

VII. QUÆST. IV. Absolvi ne potest moribundus sensibus destitutus, quando petit confessionem ante adventum Sacerdotis? RESP. Adfirmant communiter omnes. Etiam si non expresse petit, si tamen peccus undat, vel signa det confessionis, absolvendus est.

VIII. QUÆST. V. An moribundus sensibus repente destitutus, qui nec petit, nec signa dedit confessionis, si tamen piè, & christiandè vivit, sit absolvendus? RESP. Adfirmant plures, & graves Theologi, & Joannes Morinus præ cæteris hanc sententiam asserunt illustravit lib. 10. cap. 10. Negant contra alii plures. Urbesque sententiæ argumenta dedit tom. 9. diss. 4. cap. 10.

IX. Paucis nunc rem perstringo. Sententia negans mihi probabilior videtur: quoniam Christus instituit hoc sacramentum per modum iudicii sensibilis, & humani. Quando Deus vult alicujus salutem, vult eadem voluntate, & media quæ ille ipse præscribit. Ergo quum vult alicujus salutem, tempus illi concedit quo signa talia perhibeat, ut absolvi jure queat. Sacramenti materia sunt actus penitentis. Si hi desint, deficit materia. Et quemadmodum deficiente aqua nequit Baptismus administrari, ita sublati actibus penitentis nequit perfici sacramentum Penitentia. S. Augustinus, in testimonio quæ producuntur pro sententia asserente, loquitur de catechumeno, vel de penitente moribundo, qui reipsa sit in statu penitentia, qui sine voce, operibus absolutionem petierit.

X. QUÆST. VI. Quid dicendum de opinione P. Gormaz? RESP. Probabilem iudico opinionem illorum qui defendunt, Christianos sensibus destitutos, de quorum optima vita constat, absolvendos esse. Sed ultra pergit P. Joannes Baptista Gormaz, qui disp. 5. sect. 2. §. 2. pag. 775. & seq. hæc docet. Fit sexto, etiam esse absolvendum eum de quo non constat an vitæ delictum præviderit, sive bonè, sive malè vixerit, & invenitur sensibus destitutus, & mortis proximus. . . . Quapropter est fortè quis ACTUALITER PECCANDO subito destitutus sensibus, REGULARITER sine absolutione dimittendus non est, cum rarissime contingat ut mortis vicinus non velit saluti suæ consulere saltem per attritionem, qua non constat in-

internè carere, quamvis externè sit sensibus privatus: per conditionem enim evitatur injuria sacramenti, &c. . . Sic Bonagratia supra citatus. Vide Gobat tract. 7. num. 597. usque ad 625.

XI. Scelerati ergo, & flagitiosi Christiani actualiter peccando, actualiter in duello, in fornicatione, in adulterio, in blasphemia sensibus destituti, & lassati in via iniquitatis absolvendi & quidem regulariter sunt? Peccator actualiter fornicans consulere salutem suam vult saltem per attritionem? Sed vel laxiores Casuistæ docent, urget contritionis præceptum in articulo mortis. Præterea attritio non est donum Dei supernaturale? Et hoc donum Deus dabit peccatori admittere adulterium? Si Deus permisit illum in peccatum labi, quomodo præsumi potest eodem momento, & quidem regulariter Deum velle eidem tale donum impertiri?

XII. QUÆST. VII. Quid dicendum de opinione P. Gobat, quia eludit sup. Societatis decretum prohibens absolutionem moribundi destituti sensibus? RESP. P. Gormaz citat P. Gobat, & P. Gobat citat tract. 7. num. 602. decretum suæ inclinatæ Societatis his verbis. Sexto merito inhibere recentissimè Superiores Societatis nostræ suis ne imponatur doceant hanc propositionem: Moribundus, est nullam signum det, aut dedit, rit contritionis, aded ut Sacerdos, nec sciat, nec præcedenter putare possit præcessisse sensibilem alicujus confessionem, absolvi potest. Duo excogitabit P. Gobat, ut hoc prudens decretum eluderet. En illius verba loc. cit. n. 604. Porro, id circa ordinationem illam nostri Ordinis, de qua n. præcedente differimus, notanda sunt duo. Primum quod loquatur de casu quo non potest præcedenter præsumi, quod dederit signum. . . . Alterum quod ordinatio expressè solùm prohibeat ne illa sententia DOCEATUR, non autem expressè ne PRACTICETUR. Vin pulchriora? Quid? Si vel ipsius Societatis decreta lepidè eludunt commentis, quam spectare obedientiam decreta extranea valent? Alto præterea silentio consecraria quæ hinc spontè sua proficiuntur. An dicent, textum P. Gobat minus sincerè esse productum. Oeo omnes ut legant in fonte, & Gobat, & Gormaz, & Lacroix, & Viva, & omnes quos in hoc opere cito.

XIII. QUÆST. VIII. Daturne confessio valida, & informis? RESP. Sacramentum validum & informè illud vocant, quod omnes habet partes essentielles ad valorem, sed propter subiecti indispositionem non confert gratiam effectivam. Plures Theologi defendunt dari confessionem validam, & informem, plurimi negant. Quæstio est merè speculativa.

XIV. QUÆST. IX. Quo in casu iteranda confessio est? RESP. Plurimis in casibus. 1. si desit dolor sufficiens. 2. si penitens scilicet retineat aliquod peccatum. 3. si negligentia mortaliter culpabiliter omisit sit aliquod mortale. 4. si quis confiteatur ob finem pravum. 5. si gravior quis mentitus in confessione fuerit. 6. si concilius ex-

communicationis, sive majoris, sive minoris eandem occultet. 7. Qui Confessarios semidoctos, aut nimium benignos sollicitè querunt, ut à peccatis in quæ frequenter relabuntur absolutionem obtineant, communiter sacrilegas efficiunt confessiones. Si Confessarius ex confessionum, & communionum frequentia non videt morum reformationem, nec flagitiorum emendationem, sed eadem præter preceptum patrarum crimina, non ambigat, sed judicet confessiones esse sacrilegas.

CAPUT VIII.

De satisfatione tercia penitentia sacramenti parte integrali.

I. QUÆST. I. Quid sit satisfactio sacramentalis? RESP. Est pœnæ acceptio, & voluntaria perceptio à Confessario injuncta ad reintegrandum amicitiam cum Deo per peccatum læsam, & ad compensandam injuriam ipsi irrogatam. Hæc satisfactio nomen pœnæ habet, à quo penitentia nuncupatur. Jejunia, elemosinæ, preces, vigilia, disciplinae pœnæ sunt, quia contrariæ corpori. Brevis oratio vix pœnæ nomen obtinet. Quare meminerit Confessarii, satisfactionem pœnæ esse. Dicitur voluntaria acceptio, &c. quia invita, & coacta non esset Deo accepta. A Confessario injuncta: per hanc particulam satisfactio sacramentalis distinguitur à penitentia quæ spontè suscipiuntur.

II. Satisfactio hæc necessario adhibenda Deo in delictorum vindictam est, ut omnes Catholici docent contra Novatores. Obvia sunt Scripturarum testimonia. Conversimini ad me in toto corde vestro, in jejuniis, sicut, & plantis. Joel. cap. 2. Matth. 3. Facite fructus dignos penitentia.

III. QUÆST. II. Quæ sunt opera quibus satisfacere homo potest Deo pro peccatis? RESP. Tria, oratio, jejunium, elemosinæ. Ad hæc tria revocantur cætera. Oratio includit omnia quæ cultum divinum spectant. Jejunia omnes corporis castigationes, cilicia, humecubationes, disciplinae, vigiliae comprehendit. Elemosinæ avaritiam, cupiditatem, & oculorum concupiscentiam coercent. Ad hæc tria opera revocantur quoque flagella, calamitates quæ à Deo nobis insignantur.

IV. Executio satisfactionis non est necessaria ad sacramenti essentiam, quod ipsam satisfactionem præcedit. Idcirco dicitur pars integralis. Disputant Theologi in utramque partem num satisfactio facta in peccato mortali sit valida. Sed utraque sententia facilè conciliatur, si distinguamus satisfactionem meritoriam à præcepto implendi satisfactionem. Penitentes qui in statu peccati mortalis implent præceptum satisfactionis, non tenentur rursus eadem opera satisfactoria peragere, ut præceptum implerent. Hæc verò satisfactio non est meritoria, utpote facta in peccato mortali.

V. Satisfactio altera medicinalis ad infirmi-

seu ignorantia. Primum itaque est verum, & proprium dubium quod positivum vocatur, de quo disputandum est.

III. QUÆST. I. Quid dicendum de opinione docente non teneri ad confitendum peccata certo commissis si dubitas an confessus illa fueris? RESP. P. Dominicus Viva in curs. q. 2. a. 2. n. 3. hanc proponit questionem. "An qui CERTUS est de peccato mortali commissis, dubitat tamen positive, an illud confessus fuerit, ita ut habeat rationem probabilium, quod confessus fuerit, & probabiles etiam IMMO PROBABILORES RATIONES quod NON fuerit confessus, teneatur illud confiteri? Respondeo pariter NEGATIVE cum communi DOCTORUM, quos citat Martinus Perez contra Cenik apud Dianam.

IV. Quenam est hæc DOCTORUM communitas? Quid queris? Vide apud Dianam. Lubet ipsum Probabilistarum testimonio opinionem P. Viva referre. Salmanticenses scholastici tom. 1. 2. p. 2. tr. 24. dub. 6. §. 1. n. 178. pag. 173. hæc scribunt. "Confensus eum qui certo scit se aliquid, quod mortale commissis, & dubitat an illud confessus fuerit, obligari ad eius confessionem. Ita Navar, Suarez, Sanchez, & alii communitate. Unde vel ipse Caramuel, qui in his rebus censetur alius laxior, aut liberior, cum scripsit quosdam JESUITAS Vienna defendisse thesimum hunc COMMUNITATI & ERINA contrariam, & Caramuel pro se allegasse, tenuit palam, se excusavit, atque asseruit, se aliter philosophari de dubio, aliter de peccato certo commissis, & de his confessione."

V. En novum, & quidem luculentum Probabilistini argumentum. Dupliciter imponit lectoribus P. Viva dum ait suam doctrinam Communiter Doctores defendere. Quoniam etiam omnes Probabilistæ illam defenderent, hi non constant Communitatem Doctorem. Secundo quia vel ipsi libertiores Casuistæ, qui immerito Doctores appellantur, doctrinam P. Viva improbant. Si hæc doctrina è publico suggestu predicaretur; Christiani commoverentur, & scandalum pateretur, ut mihi videtur.

VI. Quid? Certo scis te venenum mortiferum bibisse, dubitas vero num antidotum applicaveris, & antidotum adhibere recusas? Nunquid certo debito satisse dubia solutione? De fide est peccatum certum subsistentium esse confessioni. Sed per dubium confessionem non satisse huic certissimo debito. Ergo confiteri illud atringeris.

VII. Sophismata ex Probabilistini fodina eruta quæ P. Viva adducit, vana sunt. Probabilistini usus damnatus est in foro civili ab Innoc. XI. Probabilistini existimo judicem posse judicare juxta opinionem magis probabilem. Ergo longe severius improbatum est in foro sacro. Quid quod P. Viva defendit te dubitantem non attingi ad confessionem etiam si habeas rationes probabiles te non fuisse confessum? Doctrinam P. Viva docet etiam P. Lacroix lib. 6. p. 2. n. 602. & pro eadem citat Gobat Stoz, Dosto, & alios similes Doctores.

VIII. QUÆST. II. Utrum qui dubitat an peccatum quoddam commissis, teneatur illud confiteri?

RESP. P. Dominicus Viva loc. cit. n. 2. hanc questionem proponit. Utrum qui positivè dubitat, an peccatum commissis, ita ut rationes probabiles habeat quod non peccaverit, quamvis æquè probabiles, immò fortè PROBABILORES habeat rationes quod peccaverit, teneatur peccatum illud confiteri? Hanc præbet responsum. Respondeo cum communi Doctorem NEGATIVE.

IX. Soli ne Probabilistæ constant Doctorem Communitatem? Certum est inclyta nationis Gallicæ, Dominicanæ, Anguliniæ Religiosis celeberrime Theologos, Doctores Jesuitas, in cujusque Institutu doctissimos viros, acriter improbare præfatam doctrinam P. Viva. An isti Doctores non sunt? Soli ne in Ecclesia catholica Probabilistæ Doctores? Quo ergo ausu scribit P. Viva cum communi Doctorem. Quinam hi Doctores quos citat P. Viva? Sunt ne Sanchez, Alcocer, Bizozet, Burgaber, Sporer, Stoz, Kazemberger, Leander, Elcobar, Caramuel, Gormaz, Bufenbaum, Lacroix, Lacruz, Veracruz, Zanardi, aliique similes? Tot Parochi, tot Confessarii minus periti, dum in P. Viva, aliove Probabilista legunt, Ita communitate Doctores Ecclesiæ id docere, atque adeò laxas opiniones clausis oculis adoptant, & ad executionem reducunt. Heine sequitur Probabilistæ nullos Doctores præter suos Probabilistas plerumque citare. Num hoc fit decipere imperitos Confessarios, num hæc scribendi ratio redeat sinceritatem, humilitatem, & prudentiam scribentis formam, judicent sapientes. Falta est descripta Doctrina.

X. QUÆST. III. An peccatum mortale dubium debeamus confiteri ut dubium? RESP. Adfirmant omnes communitate antiqui Theologi, præsertim S. Thomas in 4. distinct. 21. a. 3. ad 3. Salmanticenses tam scholastici, quam morales testantur hæc esse communem sententiam omnium Theologorum etiam Probabilistarum.

XI. Quamquam Probabilistæ ipsi, ut ajunt Salmanticenses, defendant communem Ecclesiæ doctrinam, istorum tamen plures illam fidei Probabilistini implicent. Distingunt dubium duplex. Quando intellectus anceps omnino est, quia ob æqualia rationum pondera in alterutram partem declinare nequit, dicunt intellectum dubitare & hoc dubium appellant NEGATIVUM. Et communitate adfirmant omnes Probabilistæ, Christiani se dubitantem se peccasse mortaliter, teneant ad confessionem. Quando vero intellectus habet pro una parte rationes probabiles quæ obviunt per peccasse, & pro alia parte rationes probabiles evincentes se non peccasse, tunc, inquit, dubium est positivum, quod vi Probabilistini reflexi deponit juxta illos potest, & cessat obligatio confessionis.

XII. Hactenus refutavi doctrinam P. Viva, & aiorum excruciantium Christianos positivè dubitantes à debito confessionis, & indicavi futiliter esse hæc distinctionem, & de vanum commentum dubii positivè, & negativè. Verum ut luculentius spectes quæ Probabilistini in dies suam amplificant jurisdictionem, lubet referre quæ contra communitatem

mum Ecclesiæ doctrinam juniores plures Probabilistæ docent de dubio negativè.

XIII. P. Dominicus Viva q. 2. art. 2. n. 6. hæc de obligatione confitendi peccata negativè dubia scribit. Respondeo, ferè communissimam antiquorum Doctorem sententiam fuisse, quod teneatur homo peccata negativè dubia clavibus subijcere, & Thomas Sanchez id omnino certum reputat. . . . Hæc de causa P. Mathæus Moyæ nostræ Societatis, qui fuit à confessionibus Mariæ Annæ Hilpaniarum Regine in selectis questionibus de Sacramento Penitentia, postquam asseruit opinionem se contrariam per triginta annos etiam in scholis docuisse, dist. 1. q. 3. hæc habet: Nihilominus re maturis considerata, standum censio pro contraria, & communi sententia asserente obligationem peccati dubii, ad quod hoc uno efficaci argumento ducor: quia Sacramentum Penitentia insitit potius cum hac obligatione. Quod autem insitit insitit suadet communiter Catholicorum sensus, & traditio à tempore Apostolorum usque ad nostra continuata tempora, ratione cujus velut INCONCUSSUM DOGMA præceptum confitendi peccata dubia æquè ac certa non tam probantur, quam supponerunt Doctores. Hoc idem testantur omnes ferè Theologi, & ipsi Probabilistæ, immò ipse P. Viva.

XIV. Conficitur ergo spontè vel ipse P. Viva communissimam esse doctrinam obligantem Christianos ad confitendum peccata negativè dubia. Hæc verò subjungit. His tamen non obstantibus puto probabilium esse ac tutam opinionem contrariam asserentem, peccata dubia negativè non esse materiam necessariam Sacramenti Penitentia, quam sequuntur plurimi auctores apud Mendo, & Dianam, & alios. . . . quos usque ad viginti duos numerat Caramuel. . . . Quibus adde Lessium, Sa, Layman, Præpositum, Amicum, Leand. Haunoldum, nec non Ferrandinum de scandalo q. 77. ubi citat revivores Societatis Jesu sententiam, posse NUNC in scholis nostris hanc sententiam permitti, quam apertè, & expressio cont. Marchant, Joseph de Januario, Martinonius, & alii multi scriptores judicant probabilem, quamvis OLIM secundum nostras regulas permitti non poterat; cum vix reperiretur unus scriptor qui illam apertè tueretur, ut idem apud Tamburinum dicitur, NUNC TAMEN, ut notat Diana, IN DIES MAGIS RADICES AGIT.

XV. Securis ad has beneficas radices, quæ inficere communem Ecclesiæ doctrinam percontant, adjicienda est, ne, ut varicatur Diana, in dies magis crescant. Olim inclyta Societate Jesu vetitum erat laxam opinionem doceri in scholis, nunc publicis typis à P. Viva eudicit, ut in dies magis radices agat? Si ego talia scriberem, clamarent adversarii, me Jesuitis detrudere, imponere, calumniari. Et sanè quæ P. Viva scribit de sua Societate, nunc annuente defendi sententiam contra communem Ecclesiæ doctrinam, quam olim veterat, ego publicare non auderem; nec

illa rescriptissem, nisi necessitas dedecendi imperitos urgeret. Fateatur P. Viva doctrinam esse ferè omnium antiquorum, quæ docet obligationem confitendi peccata dubia negativè. Fateatur, ipsos Probabilistæ benigniores, Sanchez, Leandrum, Tamburinum, defendere illam ut certam. Quid plura? Vel ipse P. Mathæus Moyæ in suo opere damnato ob coactionem opinionum laxarum ait, quod hæc doctrinam suadet communiter Catholicorum sensus, & traditio à tempore Apostolorum usque ad nostra continuata tempora, ratione cujus velut INCONCUSSUM DOGMA præceptum confitendi peccata dubia æquè ac certa non tam probantur, quam supponerunt Doctores. Hoc idem testantur omnes ferè Theologi, & ipsi Probabilistæ, immò ipse P. Viva.

XVI. Et contra Apostolorum traditionem, contra totius sacræ antiquitatis doctrinam, contra communem omnium Theologorum, & doctorem ferè omnium Probabilistarum sententiam, & contra ipsius Societatis diu firmatas regulas audeat P. Dominicus Viva proponere christiano populo tantam quam probabilem, immò tanquam tutam, falsam, improbabilem, & ut misissimè loquar, laxitatis plenam opinionem? Hanc invexere Caramuel, Ferrentinus, Martinonius, Verde, Januarius, laxioris Ethices patroni. Eam detestantur communiter Theologi omnes, & perillustri Societas nec in scholis olim dictari illam permisit. Sed nunc, inquit P. Viva, in dies magis radices agit. In quo solo, in quibus scholis, quibus agricolis, & cultoribus radices hæc laxa opinio agit in dies?

XVII. Falsò pro hac opinione citat P. Viva S. Antoninum, Tabienam, & Palludanum, quos apud Dianam de more, & apud Mendo legit. An verè citet Laymanum, & Lessium, ceteri videntur. Laymanum ab hac laxitate vindicant Salmanticenses loc. cit. num. 195. Sed P. Viva patronos multiplicare studet, ut latius serpent radices suæ opinionis.

XVIII. P. Claudius Lacroix lib. 6. p. 2. n. 598. more suo colligit omnes opiniones veras, & falsas super hac controversia, & pro opinione negante debitum confitendi peccata negativè dubia contra communem Ecclesiæ doctrinam allegat, quos? Totidè, Stoz, Caramuel, Comnach. Deinde n. 609. sic concludit. . . . Sententia adfirmans obligationem confitendi mortalia negativè dubia est, & spectata auctoritate, probabilior, ut patet ex dictis n. 607. Spectatis tamen præcisè rationibus, intrinsicis, negans videtur probabilior, ut patet bit comprant rationes intrinsicæ allatas n. 607. & 608.

XIX. Papæ! Intende animum. Totidè, Stoz, Comnach. Caram. rationes validiores, robustiores, luculentiores excogitarunt pro negando debito confitendi peccata negativè dubia, quam sapientiores Theologi Jesuitæ duorum sæculorum, qui hæc doctrinam in scholis veterat. Alcius Totidè, & Stoz cum paucis aliis rem penetrarunt quam SS. Ecclesiæ Doctores, quam S. Thomas, quam Patres Catholici Tridentini, quam ceteri omnes Theologi tum antiprobabilistæ, tum probabilistæ? Fateatur utique P. Lacroix n. 610. sen-

torum Monachorum, & Anachoretarum falanges non refulebant? Sanctiores ne nunc claustrales nostri? Severior ne istorum paupertas? Severiora ne jejunia, humiliora ne ædificia? Verum ut ut hæc habebant, numquid pœnitentiæ, ciliçia, jejunia Regularium comprimunt concupiscentiam, superbiam, ambitionem amasiorum, & amasiarum?

X. **QUEST. V.** *Quid dicendum de opinione docentium, nullam aut medicam injungendam esse pœnitentiam, dum pœnitentes confitentur ad lucranda indulgentiam?* RESP. P. Sporer hæc part. 3. cap. 4. quæst. 1. §. 3. num. 45. pag. 237. scribit. „Excusatur Confessarius, ut nullam, vel levis-
mam pœnitentiam injungat . . . Quando
quis lucratur indulgentiam plenariam, potest
dimitti sine ULLA ALIA MINUTA pœni-
tentiâ, quæ pro illam pœnitentiam satisfaciât
debito pœnæ. Erit autem id raro pro certo,
sufficit quod probabiliter credatur.“

XI. Similia, & benigniora docet Lugo, ut ipse P. Dominicus Viva quæst. 6. de Pœnitent. à num. 1. testatur his verbis. „Immo Lugo dis-
put. 27. sec. 2. num. 24. putat, eum qui lucra-
tur indulgentiam plenariam, non obligari ad
pœnitentiâ, etiam si detur in medicinam: quia
medicus non præcipit, sed suadet remedium,
& solus judex præcipit pœnam. Quare si non
teneatur pœnitens ratione indulgentiæ ad pœ-
nam, quæ præcipitur, nec tenebitur ad medi-
cinam, quæ solum suadet; nisi forte aliquan-
do ad illam obligetur jure naturali, ne facili-
labatur.“

XII. Verba de Lugo loc. cit. hæc sunt. „Di-
cunt pœnitentiam non solum imponi ad satisfi-
ciendum, sed etiam in medicinam, &c. . . .
Respondetur, imponi quidem frequenter ut
medicinam. Confessarius tamen non potest
obligare, nisi quatenus illam imponit in pœ-
nam peccati. Sicut licet judex debeat procura-
re quod pœna delinquentis sit talis ut si-
mul sit medicina in futurum; non tamen pos-
set imponere illam pœnam, nec verberare
eum, si pœna fuisset à Principe condonata.
Sic Sacerdos, qui simul est medicus, & ju-
dex, potest punire peccata imponendo pœ-
nam pro illis, quam, quia medicus est, de-
bet simul curare, quod sit talis ut sit etiam
remedium, & medicina in futurum. Cæte-
rum si pœna totaliter condonetur, non potest
obligare ad medicinam: quia medicus ut me-
dicus non obligat, sed consultat. Quod semper
intelligendum de medicina non simpliciter ne-
cessaria ad vitanda mala futura.“

XIII. Vim, & naturam sacramentum indulgentiarum, quæ sunt in supplementum eorum quæ infirmitas nostra reddere Deo nequit, penitus ignorat. Ratio adducta, supra quam dici potest, acuta est. Confessarius ut medicus non jubet, sed consultat; Confessarius ut judex imponit, aut remittit pœnam satisfactoriam. Verum pœnitentiæ medicinales imponit ut medicus, & ut medicus consulere, non præcipere potest. Con-
silia autem Confessarii implere pœnitens non te-

netur. Judicium lectores ferant in hanc doctrinam, quam ego falsam judico, & divinis Scripturis, ut & Concilio Tridentino, univèrsaque Ecclesiæ traditioni adversam.

XIV. **QUEST. VI.** *Quid dicendum de opinione docentium, levis pœnitentia pro gravissimis delictis imponenda esse?* RESP. Clamant Confessarii . . . Si jejunia, si humicationes, si ciliçia imponimus, fugiant pœnitentes, & Ecclesiæ nostræ deserat remanet. Respondet Lugo disp. 25. de Pœnitent. sect. 5. num. 60. his verbis. „Primo loco attendi debet ad utilitatem
spiritualem pœnitentis, ne scilicet laquei ei
injiciantur, ut nova peccata committat. Ex
hoc potissimum capite excusari potest hodie-
na praxis, quæ levis pœnitentia imponitur pro
gravissimis peccatis: id enim saepe fit propter
spiritualem infirmitatem pœnitentium, quia
gravioribus pœnitentis scandalizabuntur, &
vel confessionem fugient, vel certè confessarios
inceptis adhibent, qui eos curare nesciunt.“ Hæc
& alia de Lugo verba transcribit P. Tamburinus
lib. 4. Meth. Confess. cap. 1. n. 12. ubi sic concludit:
Hæc prudenter de Lugo.

XV. Imprudens immo consilium ineunt omnes illi qui Patrum Ecclesiæ, & Tridentini Concilii monita posthabentes, nimia satisfactionum sacramentalium benignitate peccatoribus blandiunt, & peccatis horrorem detrahunt, quo fit ut facilius relabuntur in crimina. Si cui animarum salus cordi est, is profecto medicinam egrotantibus propinabit depellens morbum aptam, licet carni, & sanguini invilam; nec pœnitentiam favori captando, vel multitudini sibi conciliandæ inhibet; sed unice Deo reconciliare peccatores adiretur. Qui secus fecerit, thesaurizat sibi iram in die iræ.

CAPUT X.

De obligatione pœnitentiam acceptandi satisfactoriam imponendam à Confessario pro peccatis mortiferis.

I. **QUEST. I.** *Teneantur sub mortali pœnitentia acceptare pœnitentiam impostam à Confessario?* RESP. Salmanticenses morales tract. 6. cap. 10. punct. 4. ex aliis advertunt, non teneri ad eam acceptandam, quando constaret esse injustam, astringi vero illos quando non constaret de excessu. Pœnitentes ergo erunt iudices mensuræ pœnitentiæ injungendæ? An litigantes teneantur acceptare sententiam judicis supremi, quando ipsi illam judicant justam, secus verò quando injustam illam existimant? Quid si pœnitentiæ essent injustæ, quin nimis leves, & blandæ? Injustitia enim ob defectum aequæ ac ob excessum contingere potest. Pœnitentes callent ne sacros canones, Ecclesiæ disciplinam, ut in propria causa rectum proferre iudicium queant? Quid quod plures Casuistæ, ut Ruiz, Villalobosius, Zerosa citati à Salmanticensibus negant astringi pœnitentem ad ipsam justam pœnitentiam acceptandam? Hæc opinio falsa est, & univèrsæ Ec-

Ecclesiæ traditioni contraria. Quare communis Theologorum sententia adfirmans est, nullaque, sive extrinseca, sive intrinseca probabilitate fruitur opposita opinio. Hæc est quod pœnitentes qui pœnitentiam pro mortalibus primò confessis impostam omittent, mortaliter peccarent, ut docet communis sententia, sive pœnitentia imposta sit gravis, sive levis. Pœna enim pro mortiferis primò confessis sua natura gravis est. Et quavis Confessarius ob imperitiam imponeret solum Psalmum Miserere pro dictis culpis; qui pœnam hanc deliberatè omittet, graviter peccaret: quia hæc pœna prout est satisfactoria, est pars integralis sacramenti, & pro letalibus imposta, licet materialiter levis sit, formaliter tamen, ut sic loquar, gravis est.

II. Similiter pœnitentia imposta pro venialibus, aut mortalibus aliis confessis acceptanda est à pœnitente; & si illam deliberatè omittet, graviter peccaret, quidquid in oppositum dicant nonnulli. Quoniam licet dicta peccata non sint materia necessaria, posito tamen quod pœnitens illa subiciat clavibus, tanquam materiam sacramenti, partes sacramenti implere debet. Satisfactio autem pars est integralis sacramenti.

III. Disputant, quo tempore implenda sit pœnitentia? Aliqui docent differri per annum posse, quando Confessarius tempus non definit. Hæc opinio falsa est. Hoc enim in casu, cum primùm pœnitens potest, solvere debuit. Si Confessarius determinat tempus, diem alicujus festi, hebdomadam, mensem, &c. intra tempus præscriptum impleri pœnitentia debet, nisi impedimentum legitimum excuset.

IV. Pœnitens nequit sibi pœnitentiam impostam commutare, aut per alium implere, ut contendunt aliqui, quorum opinionem damnavit Alexander VII. num. 15. Pœnitens propria auctoritate substituere alium potest qui loco ipsius pœnitentiam adimpleat. Confessarius quisque commutare pœnitentiam valet, audita tamen confessione peccatorum ob quæ imposta fuit. Quare nequit hanc pœnitentiam commutare extra confessionem. Similiter non potest commutare pœnitentiam impostam à Superiore ob peccata reservata, quia sicut peccata, ita & pœnitentia illi reservata est.

V. Quid de peccatore versuto dicendum, qui ob gravem pœnitentiam adit alium Confessarium, & occultata priore confessione, iterum confitetur, ut leviorè accipiat satisfactionem? P. Lacroix hæc scribit. „Tamen Dicastillo n. 119. putat non esse improbabile quod confitens eadem peccata possit tacere, & postea peragere pœnitentiam quam voluerit, primam, aut secundam.“ Hoc pacto peragere emptores solent. Plures officinas explorant, & ubi venditur minori pretio, ibi merces emunt. Et qui hoc pacto vendunt, habent majorem concursum, inquit S. Bernardinus Senensis. Occurrit in confessionibus sicut in mercatura: & sicut mercatores qui dant minori pretio, habent majorem concursum, &c. Hanc opinionem, quam ex Dicastillo proponit

P. Lacroix, quin illam more suo confuter, ut falsam, & pœnitentium versutia non Scripturis sanctis faventem reijcio cum communi Theologorum consensu.

VI. **QUEST. II.** *An pœnitentia idèd sint suspensa, quia à mendicantibus injunguntur?* RESP. Hanc calumniam olim impactam fuisse mendicantibus constat ex them sequenti 21. damnata ab Alexand. VIII. Parochianus potest suspicari de mendicantibus, qui de alienationis communibus vivunt, de imponenda nimis levi, & incongrua pœnitentia, seu satisfactione ad quæsum, seu lucrum subsidii temporalis. Vetusta est calumnia hæc quam primus omnium mendicantium impostus Guillelmus à S. Amore. Sicut extrema temeritatis est, & malitiæ tale de mendicantibus iudicium formare; ita summoperè vigilandum est, cavendumque ne ulla tamen iniquæ suspitionis formandæ, occasio præbeatur.

CAPUT XI.

De Indulgentiis.

I. **P**AUCIS indulgentiarum doctrinam perstringo. Hæc de indulgentiis Tridentinum sess. 25. præscribit. Cum postquam conferantur indulgentiæ à Christo Ecclesiæ concessa sit, atque hujusmodi potestate divinitus sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa usa fuerit; sancta Synodus indulgentiarum usum christiano populo maxime salutarem, & sacrorum Conciliorum auctoritate probatum, in Ecclesiâ retinendum esse docet, & præcipit, eosque anathematizat damnat qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendâ in Ecclesiâ potestatem esse negant. In his tamen concedendis moderationem, juxta veterem, & probatam in Ecclesiâ consuetudinem, adhiberi cupit, ne nimia facilitate ecclesiastica disciplina emoveatur. Abusus verò, &c.

II. Tria Concilium statuit. 1. Potestatem à Christo Ecclesiæ datam concedendi indulgentias; 2. salutares esse; 3. moderationem in earundem largitione. Indulgentia est remissio pœnæ temporalis. Indulgentiæ ex communi thesauro Ecclesiæ impertuntur. Thesaurus autem iste sunt infinita merita Christi, & postea SS. omnium, quæ ab ipso Christo capite valorem accipiunt.

III. De fide est, extare in Ecclesiâ potestatem concedendi indulgentias, & earum usum salutarem fidelibus esse.

IV. Nonnulli falsam concipiunt indulgentiarum ideam, quia putant, & re ipsa docent extenuari operam satisfactoriam indulgentiarum usu. Ut hæc falsa idea deleatur, scias oportet, nos impares esse ad pretium solvendum pro contractis debitis cum divina justitia ob peccata post Baptismum commissa. Partem tamen istius debiti nostris laboriosis operibus solvere volumus. Clementissima Mater Ecclesiæ thesaurum meritorum Christi, & S. Virginis, & Sanctorum aperit, ut id suppleat quod nostra infirmitas reddere nequit. Indulgentiæ itaque sunt in sup-

supplementum paupertatis nostrae: indulgentia non liberat nos ab ea solvenda debiti parte, quam possumus reddere, sed supplet id quod praestare non possumus. Si indulgentia nos a laboriosis operibus, a debitis satisfactionibus, quas praestare valemus, liberarent, foverent Christianorum desideria, & torporem, atque enervarent Ecclesiae disciplinam.

V. Cardinalis Cajetanus sapienter more suo veram indulgentiarum doctrinam exponit *tract. de Indulgent. quest. 1.* ubi haec habet. „Sunt (penitentiae) duplicis ordinis. Quidam solliciti ad satisfaciendum per se ipsos pro peccatis suis; quidam negligentes satisficere per se ipsos. Primi condignas poenitentias, vel poenitentiam a Confessario sibi imponi, parati eas implere; vel sponte illas assumunt, dum continuo student per sua sancta opera satisficere, jejunando, orando, elemosynas dando, &c. Secundi vero levissimam poenitentiam, aut rogant, aut laxi suscipiunt, & cum illam impleverint, quam sciunt esse minimam, non curant amplius de satisfaciendo: & hi sunt, quibus indulgentia non profunt iudicio meo. Nullus enim indignus aliena satisficatione pro poena sibi debita consequitur veraciter fructum indulgentiae. Sed quislibet negligens satisficere per se ipsum, est indignus aliena satisficatione pro poena propriis peccatis debita. Ergo, nullus negligens satisficere per se ipsum, acquirit fructum indulgentiae. Praeterea in qua libertate ordinata republica, quantumcumque rationabilis adestet quandoque causa dispensandi communem thesaurum in cives aggravatos aere alieno, negligentes tamen solvere, indigni censentur adjutorio thesauri. Ex eodem quod possunt de suo solvere, & non curant, indignos se reddunt tali sublevamine: & nisi tales pro indignis haberetur, foveretur eorum negligentia, quorum alii exemplo ad similem negligentiam provocarentur. Legis autem est facere non negligentes, sed virtuosos. Quum igitur Ecclesia sit a Deo ordinata, aequum non est ut spiritualis dispensatio thesauri negligentibus satisficere pro dignis habeat: hoc enim verè esset enervare satisficationes poenitentiales. Non profunt igitur indulgentiae negligentibus satisficere per se ipsos, quoniam indigni sunt indulgentia. . . . Parati autem ad satisfaciendum per se ipsos sunt, non qui negligunt per se ipsos satisficere, sed illi soli quorum voluntas sic est ad satisfaciendum parata quod non retardat opus nisi impedita.

VI. Celeberrimus Episcopus BOSSUETUS in sua Instruct. pro Indulg. Cajetani doctrinae consentaneas regulas tradit haustas ex ipso Concilio Tridentino. Animum instaurete, o Dei ministri, & vera Sanctae Matris Ecclesiae documenta voce Tridentini expressa audite. Sic enim *sess. 14. c. 2.* Tridentinum loquitur. *Alius est praeterea Baptismi, alius Poenitentiae fructus. Per Baptismum enim Christum induentes, nova prorsus in illo efficiuntur creatura, plenam, & integram*

peccatorum omnium remissionem consequentes: ad quam tamen novitatem, & integritatem per sacramentum Poenitentiae sine magni vestris studiis, & laboribus, divina id exigente iustitia, pervenire nequaquam possumus; ut merito Poenitentia laboriosius quidam Baptismus à sanctis Patribus dictum fuerit.

VII. Praemisso hoc Ecclesiae testimonio, sic alloquitur Bossuetus populum suum. „Audite, filii, Ecclesiae Matris vestrae verba. Illa vobis proponit magnus fletus, magnisque labores, Baptisma laboriosum: illa vos edocet, divinam iustitiam id exigere. Hic Ecclesiae rigor à suo primo spiritu oritur, qui nunquam extinguitur; nec ipsa unquam cessabit bellum indicere laxitati. Quid refert cum Concilio molliorem detestari haereticorum, qui sanctos satisficationum rigores rejecerunt; si nos in similem languorem incidamus, & id reipsa contemnimus, quod verbis constemur?”

VIII. Paucis evincitur parum prodesse indulgentias plenarias illis qui pro virili laboriosis operibus divinae iustitiae satisficere negligunt, ut Tridentinum docet. *Facite fructus dignos poenitentiae*: inquit Matheus. S. Paulus non indulsit Corinthiis incestuoso nisi post austeram, & diuturnam poenitentiam. Ab Apostolorum tempore usque ad saeculum circiter 14. nullam legitimam indulgentiam plenariam generalem indisciplinatum pro omnibus fidelibus. Frequens nunc obtinet indulgentiarum usus, quae iuxta dispositiones fidelium impertiuntur. Indulgentiae plenariae dicuntur, quia Ecclesia ex parte sua totam temporalem poenam, quam exequi fideles nequeunt, remittit illis qui dispositi ad tantum beneficium suscipiendum sunt. At dicimus illos fideles ad hoc beneficium indisciplinatos esse qui ea opera laboriosa, & satisfactoria quae possunt, non exequuntur. Reddere ipsi debiti partem, quod valent, debent; id quod remanet, plenè supplet indulgentia plenaria.

IX. In mentem revoca exemplum à Cajetano indicatum. Ditisissimus Christianus totum suum patrimonium opulentissimum fundis fructiferis nunquam interitus secundum legat Republicae, ut singulis annis pauperum civium debita solvantur. Si cives aliqui solvere sua debita possent sine integre, saltem in parte, & recusarent, vellenteque suis pecuniis lautius vivere, ambitiosius vestire, ut ex dicto publico aërio omnia sua debita solverentur; nonne clamarent, debitores illos vastos, versutos, & veteratores esse? Reddite, diceres, quod potestis, deinde aërio supplebit inopiam vestram. Similes profecto his fraudulentis debitoribus illi poenitentis sunt qui abutentes clementia S. Matris Ecclesiae thesaurum suum aperientes ad suppleendum id quod illis deest; ingrati, & versuti sensus suos demulcent, corpus saginant, concupiscentiam, post patrata adulteria, fornicationes, perjuriam, foveant delictis, & illecebri indulgent, ut integrum debitum ex Ecclesiae thesauro solvantur. Possent illi propria jejunia, elemosynas, vigiliis, flagella, humicubationes,

alia-

aliaque pietatis opera contribuere ad solvendum debiti portionem; at pernicioso errore occupati omnia debita ex Ecclesiae aërio solvere contendant. Sed falluntur caeci, & miseri homines.

X. Indulgentiarum dispensator est summus Pontifex. Quas indulgentias concedere Episcopi, & Archiepiscopi valeant, mea non interest discutere. Indulgentiae sine causa concessae, ratae Deo non sunt.

XI. Sola fideles baptizati apti sunt ad lucrandas indulgentias, si peccato mortali careant. Quoniam indulgentiae remittunt poenam temporalem, quae remitti nequit, quandiu reatus culpae manet. Non est tamen necesse ut omnia opera in bulla indulgentiarum praescripta in statu gratiae peragantur, dummodo animo poenitentis impleantur. Requiritur tamen status gratiae saltem cum ultimo opus impletur, quia tunc indulgentia sortitur effectum suum.

XII. Praeventienda est confessio sacramentalis ad lucrandas indulgentias etiam ab illis qui sunt in statu gratiae, quia in bulla conceditur indulgentia *Confessio, & confessio*. Et haec est communis sententia. Quando in bulla praescribuntur elemosynae, fieri debent plures, & minus iuxta divitias personarum. Falsa quippe est opinio iniquitatum, lat esse vel minimam elemosynam à divitibus fieri, ut indulgentiae obtineantur; sicuti falsum est sufficere quantumcumque brevem precationem. Innumeras alias quasiunculas praetereo, utpotè nullius momenti, & quas graviores Theologi improbant: quia aniam haereticis praebent deridendi indulgentias, ac si extinguerent poenitentiae spiritum, & de medio tollerent opera satisfactoria. Quarè cavendum ab hujusmodi opinunculis est.

XIII. Indulgentias extendi ad animas Purgatorii posse, docent Catholici omnes adversus Novatores, per modum suffragii, non iudicii, & absolutionis: quia Ecclesia exercere in illas animas jurisdictionem non potest.

XIV. Indulgentia multiplex est. Aliae perpetuae, aliae temporariae, aliae plenariae, aliae partiales. Itè indulgentiae partiales, quae ad plures dies, aut annos tantum conceduntur, respectum habent ad antiquos canones poenitentiales, qui nos ad pristinum morum puritatem, & integritatem reducant. Quod si vigor antiqui spiritus Christianissimi toto suo robore consistit, semper opus habemus indulgentiae, & clementiae Ecclesiae. . . . Omnia in his Concilii decretis, redolent, & plenam, & antiquitatem, nec satis admirari valemus five sapientiam Ecclesiae, five ejusdem doctrinae puritatem. Et principio constat, sanctum Concilium omnia revocare ad veterem disciplinam in Ecclesia, & in Conciliis approbatam. Atqui spiritus antiquorum Conciliorum, & praeter alios Niceni, totus in eo est ut istidem indulgentias concedat, qui spiritus fervore delimitant corporis austeritatem componant. Neque consequi apparet, cumdem quoque esse hodie Ecclesiae spiritum, ut iustitiae fideles hunc spiritum inflantur, & ardentius

„Ecclesiae spiritus. Opus minime est texere curio-
„sam indulgentiarum historiam, neque gra-
„dus indicare quibus laxatus est verus canonum
„rigor. Neque discutendum est, subsistant ne
„aliquo modo in praesentia canones isti, & num
„Ecclesia in indulgentiis concedendis ad eos-
„dem respiciat, ut doctores communiter existi-
„mant. Indulgentiae plenariae oppolitae indul-
„gentiis 7. annorum, 14. annorum, 20. anno-
„rum, 20. dierum, 40. dierum alisque simili-
„bus, indicare videntur, canones poenitentia-
„les non esse penitus oblivioni traditos, cum
„ad illos in his indulgentiis respiciat. Verum,
„his scholarum quaestionibus misis, ut ea quae
„aedificationi nostrae inserviant, meditemur,
„Concilium Tridentinum abudè nobis ostendit,
„Ecclesiam jus conservare, & intentionem ha-
„bere exercendi suos sanctos rigores, & injun-
„genti poenitentias convenientes, & proportiona-
„tas: poenitentias quae non conformes efficiant
„Christo crucifixo, & satisficenti pro nobis iusti-
„tiae Patris sui: poenitentias quae licentiae signum
„injiciant, & quae non modo nobis adversus vi-
„ciosos habitus remedium sint, sed etiam Dea
„satisficenti in vindictam, & punitionem pre-
„teritorum criminum. Ex specimen paucis perli-
„ctum doctrinae Concilii Tridentini *sess. 14. c.*
„2. & 8. An hoc non sufficit ut intelligamus, per-
„petuum esse Ecclesiae propositum continuandi
„verum suum jus quo praedita est, & severè exer-
„cendi in poenitentes iustitiam, quam Deus in
„ejusdem manibus deposuit? Haec Concilii doc-
„trina virtute continet totam antiquorum cano-
„num austeritatem. Peccatorum quae Christiani
„perpetrant, minor non est gravitas: ingrati
„animi felus in Spiritum Sanctum, quem in
„Baptismate susceperunt, haud est minus hor-
„rendum: Dei iustitia suas regulas non immu-
„tavit: pravorum habituum inclinatio non est
„minus perniciosa, nec peccandi licentia minus
„formidanda quam primis saeculis. Ecclesia in
„Concilio Tridentino has omnes rationes con-
„firmat tanto robore, ut nihil cedat iis quae
„Patres adduxerunt. Neque poenitentia est secun-
„dus Baptismus: nisi hoc pretio, & ut Con-
„cilium dicit, *nisi sit magni vestris studiis, &*
„*laboribus sociata: neque erit Baptismus laboriosus,*
„qui nos ad pristinum morum puritatem, & in-
„tegritatem reducat. Quod si vigor antiqui spi-
„ritus Christianissimi toto suo robore consistit,
„semper opus habemus indulgentiae, & clemen-
„tiae Ecclesiae. . . . Omnia in his Concilii decretis
„redolent, & plenam, & antiquitatem, nec
„satis admirari valemus five sapientiam Ecclesiae,
„five ejusdem doctrinae puritatem. Et principio
„constat, sanctum Concilium omnia revocare ad
„veterem disciplinam in Ecclesia, & in Conciliis
„approbatam. Atqui spiritus antiquorum
„Conciliorum, & praeter alios Niceni, totus in
„eo est ut istidem indulgentias concedat, qui spi-
„ritus fervore delimitant corporis austeritatem
„componant. Neque consequi apparet, cumdem
„quoque esse hodie Ecclesiae spiritum, ut iustitiae
„fideles hunc spiritum inflantur, & ardentius
„ament,

ament, dum plus accipiunt, quemadmodum Christus proprio ore pronuntiavit. Secundo Concilium optat indulgentiarum moderatiorem, ne nimia facilitate disciplina enervetur. Er, ut ea praeceperamus quae pastorum vigilantiam spectant, nihil validius occurrit ad impediam hanc fustem disciplinam relaxatiorem, quam ut fideles indulgentiarum usu spiritus fervorem Evangelio, & antiquitati consentaneum inflaurent.

DISSERTATIO III.

De Ministro Poenitentiae Sacramenti, ejusque jurisdictione.

CAPUT I.

De sublimi dignitate, & dotibus Confessarii.

I. Omnes Theologiae morum tractatus plus, & minus ad Poenitentiae Sacramentum viam sternunt, & omnia quae de Sacramento Poenitentiae dicta sunt, aut dici possunt, haec omnia recidunt, ut probus, evangelicae doctrinae, & disciplinae Ecclesiasticae peritus, ac prudens Confessarius invenitur, qui administrare recte hoc sacramentum sciat. Sed periti in arte paucissimi.

II. Nulla in christiana republica eminentior dignitas, nullus sublimior gradus, Confessarius vices Dei gerit, cui omnes vel ipsi Pontifices summi subiciuntur. Clamabant Judaei: Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Conscit soli Deo hanc facultatem convenire, & illis qui vices Dei in terra sustinet.

III. Confessarii sunt patriae christianae patres, publicae tranquillitatis conservatores, flagitiorum vindices, sanctitatis evangelicae custodes. Hi civium felicitatem promouent, atque reciprocam tranquillitatem, dum subditos obedire Principibus, iisdem tributa solvere, eorum parere legibus cogunt: Principes in subditos clementes, justos, providos, malorum vindices efficiunt: inter ipsos subditos mutuum benevolentiam, & justitiam fovent: & tandem Principes, & subditos Deo devotiunt.

IV. Hinc patet, probis, doctis, prudentibus, experientis viris hoc munus unice committendum. Illi qui inepti sunt ad ministerium, ad cathedras moderandas, qui obtuso ingenio sunt, & ad quaelibet gravia negotia civilia tractanda impares, ab hac provincia arcenti: in ipsorum enim, fustemque perniciem, & traheretur, & susciperetur onus hujusmodi angelicis humeris formidandum.

De Spiritu fortitudinis, & libertatis Confessarii.

I. Confessarius homo Dei sit oportet, quum officium Dei exerceat. Deum ergo imitetur, se supra omnia quae mundi sunt, erigendo: nullam personam respiciat, ut in hoc ministerio

illam reformidet. Omnia propter Christum contemnat. Audi Paulum ad Philip. 3. clamantem: Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Jesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam.

II. Ministri Christi, dum in tribunali vices Dei gerentes sedent, non magnatum, non matronarum, non Principum favorem, auram, exultationem quaerere, aut contempionem, aut exilium pavere debent. Impressa altius cordi habeant Christi documenta, omnibus Christianis necessaria: Qui me erubuerit, & sermones meos, hunc Filius hominis erubescet, quum venerit in majestate sua. Luc. c. 9. & iterum Matth. 10. Omnis enim qui confitebitur me coram hominibus, confitebor, & ego eum coram Patre meo qui in caelis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo, & ego eum coram Patre meo qui in caelis est.

III. Cessavit a multis saeculis contra christianae fidei mysteria persecutiones. At ardent bella, & quidem intestina, ideoque funestiora adversus evangelicae sanctitatis regulas, & mandata. Opinionum prelia fervent, pugnae pro humanis appetitionibus demulcendis in dies instaurantur, quia hic favorem, & acclamationem desiderantis mundi sibi conciliant. Sed Augustinum audite, o Christi ministri. 1. in Psalm. 48. intonantem: Frontisus esto, quando audis approbium de Christo, prostratus esto frontifus. Quid times fronti tuae, quam signo crucis obarmasti? Rursus in Psalm. 39. fultore oratione hanc fortitudinis, & libertatis dotem inculcat. Dicant ergo labia quod habet cor: hoc contra simonem habet cor quod dicit labia: hoc contra simulationem habent labia quod credit cor. Aliquando enim timor est, & non audeo dicere quod nesci, quod credis: aliquando simulatio est, dicit, & non habet in corde. Consentiant labia tuis cordi tuo.

IV. Primis Ecclesiae saeculis Neronis, Domitiani, Diocletiani, caeterique esserati leones, non per cuniculos, sed recta Christi milites aggrediebantur. Nullus erat ambigendi locus, aut Christo reuantiandum, aut mors subeunda erat. Verum aetate nostra opinionum mundo, pompis, theatris faventes, suos habent christianos patronos, & quidem potentes, quaque tanto efficacius menti ardent, quanto benignius cupiditati, & concupiscentiae favent. Accedit multitudinis per viam laeam, & spatiosam ambulantis auctoritas, quae inflat torrentis omnia seculi abripit; ita ut in errorem inducantur, si fieri possent, etiam electi.

V. Haec duo perfectionis genera milites representant Patres omnes, praesertim S. Augustini lib. de Pastor. c. 3. Securi estote: Deus vestrum perdit. Tanquam idem fidem christianam tenent. Non perdat ille quos edomi: non perdat pro quibus sanguinem suum sudat. Et si spei facilius volueritis oblectare

tare animos vestros; ite, quid mali est? Nonne palam haec talia loquuntur hodie? Quid mali praesertim oblectamenta theatrorum, comediae, saltationum? Ite, quid mali est? Persequitur S. Doctor: Magna est Dei misericordia, quae totum ignoscit. Coronate vos rosti, antequam marcescant. ... Haec si dixerimus, forte congregabimus turbas ampliores: & si sint quidam (Rigoristae) qui non sentiunt hoc dicentes non recte sapere, PAUCOS offendimus, sed MULTITUDINEM conciliamus. Multitudo blandiloquos nostros, & benignos sermones amore proprio patos audit. Pauci evangelicae legis gnati offenduntur; sed interim multitudo consuit, plaudit, nobisque acclamat. Vident, quam sit immanis, quam saeva, quam subdola quae continua persecutio isthaec?

VI. Auctoritas postea multitudinis, consuetudo, & mos universalis tyrannus est Neronibus, Diocletianis, & Domitianis truculentior, & saevior, qui continentem vociferatur, subdit in Psalm. 73. Augustinus. Non enim esset & modo serpens insurrexerat, & dicere: Nunquid vere dominaturus est Deus tantis turbis? Liberaturus est paucos? Quid est aliud quam facite contra praecipitum non morte moriemini? Sed quomodo TUNC, sic & NUNC. Si feceris quod suggerit diabolus, & contempseris quae praecipit Deus, veniet iudicii dies, & invenies verum quod minatus est Deus, & falsum quod pellicius est diabolus. Rursus in Psalm. 43. refert S. Doctor hanc infidiosam perfectionem: Quam multi hoc faciunt, & quis non facit? Nunquid omnes perditurus est Deus? O magna tentatio! O magna periculis clamat alibi Augustinus. Quomodo vincenda, quomodo superanda? Dilectiores mundi (persequitur Augustinus in Psalm. 136.) aliquando interrogant nos, & dicunt nobis: exponite rationem. ... quid respondemus? Audi responsum Augustini, quod continuo ibidem exhibet. Babylonia te portat, Babylonia te continet, Babylonia te nutrit, Babylonia de te loquitur. Non nosse capere nisi quod fulget ad tempus: aeternam meditari ignoras, non capis quod interrogas. Verum insidit & fuit persecutor amor proprius. Si hoc pacto respondemus, despiciamur, deridemur, diffamamur. Magna tentatio! Magna persecutio! Vere fratres (pergit ibidem Augustinus) sic est. Sed incipite velle predicare veritatem, quantumcumque noxia, & videte, quam necesse sit ut tales patientissimi irrisores, & exaltiores veritatis, pleni falsitatis. ... sed vide quomodo versaris inter eos, nisi amantur a te, & affectus amicitias eorum, & times talibus displicere, incipiat te delectari Babylonia, & obliviscaris Jerusalem. Hoc ergo timens, vide quid suscipiat, vult quid sequatur. ... Si oblitus fuero tui Jerusalem &c. Ecce in dextera civis ille qui Dominum interrogavit: Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam consequar? ... Et Dominus dixit illi quidam de canticis Sion, & noverat quod non caperet; sed exemplum dedit nobis, quomodo multi querant quasi consilium ad vitam aeternam; & tandem nos laudant (N.B.) quam diu respondemus quod querunt. Sed quod inter ipsos abstrusos versantini obstringit vos non eis velle placere, ne obliviscamini Jerusalem hic agens in

terra. Si oblitus fuero Jerusalem, obliviscatur mei dextera mea.

§. II.

De Charitate, & prudentia Confessarii.

I. Axioma illud vulgare, Nemo dat quod non habet, quam maxime opportunum est argumento nostro illustrando. Si Confessarius vacuus sit Dei amore, quomodo accendere in poenitentibus charitatis ardorem potest? Qui sibi nequam est, cui alii bonus erit? inquit Eccl. cap. 14.

II. Ignorantes se fatentur plures, nemo se imprudenter agnoscit, ut Seneca in epist. 56. animadvertit. Scientiae praerogativam plurimi alii cedunt; at ipsi prudentiam sibi arrogat, & quod sunt ignorantes, eo se prudentiores existimant. Docti imprudenter esse queunt; ignorantem ingenio obtusum, mente tardi prudentes esse non queunt. Prudentia enim mente acuta, & perspicaci indiget quae futura praevideat, memoria valida, quae praeterita habeat praesentia, ingenio acro, quo conferre simul eventus possit, & inde deliberare. Obmutescens, ignavi, torpidi prudentes reputari vulgo solent. Verum isti laepe hoc uno vitio carent, quod non sint linguosi, & vaniloqui.

III. Nisi fundus a Deo datus sit, vix compariet haec pretiosa gemma valeat. Si fundus adit, industria, studio, & experientia perici valeat. Prudentia Confessarii necessaria, non tam industria, & studio, quam jugi oratione, & humilitatis cultu acquiritur. Confessarius pacificator est peccatorum cum Deo. Nisi cautus sit, & prudens in hoc altissimo procurando negotio, nihil proficiet. Paucas exhibebo prudentiae regulas.

IV. REGULA PRIMA est ut Confessarius, antequam Dei tribunal ascendat, omnes carnis, mundi, spei, & timoris affectiones profus exuat, Dei ar maturam, fortitudinis spiritum, & redondantis misericordiae evangelicae, non humane ornamentum induat, quam super thronum non solum ira, sed clementiae, & vindictae simul sedere arbiter debeat. Evangelicae doctrinae spiritum, & medullam in mentem revocet, evangelicas trutinias in manibus firmas teneat. Illud melius iudicet quod proprius ad incorruptum Evangelii sanctimonium accedit, illudque pejus quod longius ab evangelica veritate abest. Id alius recogitet, eo sine se illic conferre, ut peccatores in gratiam & amicitiam Dei restituar, efficiatque conformes imaginis Filii sui.

V. REGULA SECUNDA. Confessarius imprimis exploret indolem, & qualitatem poenitentis, & pro temperamenti diversitate aliiat, incitet, animet ad nudandum conscientiam, in timoreque recessus, & occultiora vulnera aperienda, omniaque manifestanda Dei vices gerenti. Si pudorem, & quamdam repugnantiam deprehenderit, solertia, dexteritate, & mansuetudine erigat, adjuvet, animos adficiat. Cum ad sextum decalogi mandatum ventum fuerit, linguam optime instructam adhibeat: verbis utatur